

MENÉNDEZ FUEYO, José Luis. *Guardianes de piedra. Los castillos de Alicante.* Alicante: Museo Arqueológico de Alicante, 2015. 241 pàgs. i ils. [24 x 24].

L'autor revisa els 230 castells que hi ha a la província d'Alacant. Inclou fortificacions, torres de la costa, torres refugi, cases fortalesa, fortins del renaixement i bateries divuitesques, amb la finalitat de mostrar-nos la enorme riquesa i varietat d'obres. El treball és el catàleg d'una exposició que es va realitzar al museu i consisteix en una recopilació de les nombroses investigacions prèvies, articles científics, monografies, etc. Tot i així s'han seleccionat les obres en millor estat de conservació i qualitat de les seves restes, i del total se'n presenten unes 84. S'ha estructurat la informació en cinc rutes que són les que delimiten les comarques de la província: la Vega Baja, el valle del Vinalopó, l'Alacantí, l'Alcoià-Comtat i las Marinas. De cada fortificació s'exposen les coordenades geogràfiques, les restes constructives, plànols i les intervencions arqueològiques desenvolupades. Inclou un apartat de bibliografia.

Comenta les muralles i el castell d'Orihuela, que en els seus inicis formava part de Castella, si bé després va incorporar-se a la Corona d'Aragó. El castellar i muralles d'Elx; el primer construït sobre un antic refugi tardorromà i les muralles han rebut diverses actuacions arqueològiques i han estat estudiades. L'Alcazaba d'Alacant, de la qual se'n té un coneixement des de l'època almoràvide, si bé va ser reformada després de la conquesta castellana el 1249 i de les muralles d'Alacant. També es tracta sobre les muralles d'Alcoy, ciutat que no presenta restes arqueològiques de l'etapa islàmica i les de Xàbia o Altea. En el cas d'Altea era una vila romana, que consta es convertí en una ciutat amb muralles segons una carta puebla atorgada per Pere III el 1279. En resum, trobem una revisió de coneixements de cadascuna de les construccions, i una aportació dels aspectes bàsics de cada resta arquitectònica. Per tant, ens trobem amb una síntesi, amb continguts precisos, que aporta els elements bàsics per tenir una visió de conjunt de les construccions d'aquesta modalitat a la zona.

IHE
(Secretaria de la revista)

Traducción de la reseña anterior:

El autor revisa los 230 castillos que hay en la provincia de Alicante. Incluye fortificaciones, torres de la costa, torres refugio, casas fortalesa, fortines del rena-

cimiento y baterías dieciochescas, con la finalidad de mostrarnos la enorme riqueza y variedad de obras. El trabajo es el catálogo de una exposición que se realizó en el museo y consiste en una recopilación de las numerosas investigaciones previas, artículos científicos, monografías, etc. Así y todo se han seleccionado las obras en mejor estado de conservación y calidad de sus restos, y del total se presentan unas 84. Se ha estructurado la información en cinco rutas que son las que delimitan las comarcas de la provincia: la Vega Baja, el valle del Vinalopó, el Alacantí, el Alcoià-Comtat y las Marinas. De cada fortificación se exponen las coordenadas geográficas, los restos constructivos, los planos y las intervenciones arqueológicas desarrolladas. Incluye un apartado de bibliografía.

Comenta las murallas y el castillo de Orihuela, que en sus inicios formaba parte de Castilla, si bien después se incorporó a la Corona de Aragón. El castellar y murallas de Elche; el primero construido sobre un antiguo refugio tardorromano y las murallas han recibido diversas actuaciones arqueológicas y han sido estudiadas. La Alcazaba de Alicante, de la cual se tiene un conocimiento desde época almorávide, si bien fue reformada después de la conquista de castilla en 1249 y de las murallas de Alicante. También se trata sobre las murallas de Alcoy, ciudad que no presenta restos arqueológicos de la etapa islámica y las de Xàbia o Altea. En el caso de Altea era una villa romana, que consta se convirtió en una ciudad con murallas según una carta puebla otorgada por Pere III el 1279. En resumen, encontramos una revisión de conocimientos de cada construcción, y una aportación de los aspectos básicos de cada resto arquitectónico. Por lo tanto, nos encontramos con una síntesis, con contenidos precisos, que aporta los elementos básicos para tener una visión de conjunto de las construcciones de esta modalidad en la zona.

IHE
(Secretaria de la revista)